

KARTA WIELKIEGO KSIĘZTWA POZNANSKIEGO.

Rys statystyczny.

Wielkie Księstwo Poznańskie składa się z największej i najgłówniejszej części dawnej Wielkopolski. Graniczy na północ z Prusami Zachodnimi; na zachód z Brandenburgią; na południe ze Śląskiem; na wschód z Królestwem Polskim.

Powierzchnia ziemi wynosi 536 mil kwadratowych; kraj ogólnie płaski, ku zachodowi pochylony. Najważniejszą rzeką jest Warta z Prosną i Notecią. Wisła przebiega w kierunku północno-wschodnim. Kanał Bydgoski łączy Wisłę z Wartą za pośrednictwem Brdy i Noteci. Do rzek większych należą: Kłodawa, Odra, Węłna, Orla. Znajduje się przylęg przeszło 100 jezior większych a 400 mniejszych. Gopło jest największe, lecz w części należy do Królestwa Polskiego. Bagna Obrzańskie najczystsze na zachód Kosiwiana.

Administracyjnie Poznańskie dzieli się na dwa zarządy i dwadzieścia sześć powiatów: Zarząd Bydgoski ma ich dziewięć, Poznański siedemnaście. Powiaty przytierały nazwiska od miast gdzie władca przemada. Ogólnie liczą w Poznańskim 60 miast i miasteczek, i przeszło 6200 wsi.

Liczba mieszkańców wynosi 1200000. ludność składa się z Polaków, wznania katolickiego; Niemców (najliczniejszych w stronie zachodniej), wznania protestanckiego, 330000; i 75000 Izraelitów

W. Ks. Poznańskie objęte jest w państwie Pruskiem na mocy układów kongresu wiedeńskiego 1815 r., i ma sobie zapewnione, w skutek tych układów język i instytucje narodowe. Rząd całego kraju sprawowany jest w namiestnictwie przez Ober-Prezesa; w zarządach administrują Prezesi; w powiatach Landraci. Wszyscy ci urzędnicy są mianowani od Panującego. Sejm prowincjonalny złożony z 24 członków stanu rycerskiego; 16 stanu miejskiego; 8 stanu wiejskiego, zgromadza się raz na rok dla wysłuchania postanowień monarchy i zanieśienia prośb do tronu w przedmiotach administracji wewnętrznej. Król Pruski, jako Wielki Książę Poznański, ma wyłączną wolę prawodawczą.

Prawem obowiązującym jest Kodeks Pruski (Landrecht). Trzy są stopnie sądownictwa: Sądy miejsko-ziemskie (po powiatach); Sądy główne ziemskie (w Poznaniu i Bydgoszczy); i Sąd apelacyjny (w Poznaniu).

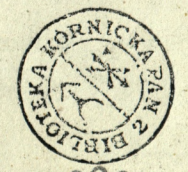
Szkoły początkowe i pośrednie dają nauki w językach niemieckim i polskim; język niemiecki jest konieczny; polski zależy od woli. Nauki wyższe pobierać można tylko w uniwersytetach niemieckich; w Poznaniu nie ma podobnej szkoły.

K. DUBL. 122

BIBLIOTEKA KORNICKA
2118
M-11-286

Dublet A III 45/10, M
M II 134

M II 286
Nr inw. 2118